

17.

Godność mojej osoby oraz godność innych ludzi

I. PROSPEKT WARTOŚCI

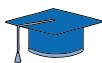
1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój społeczny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Zdolność wartościowania

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Rozpoznanie swojej godności

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Osoba spełnia się w dwóch wymiarach: duchowym i materialnym¹.

¹ „Człowiek, będąc obrazem Boga, jest uczestnikiem Boskiej natury i Boskiego życia. W tym zawiera się jego godność. On jeden spośród istot stworzonych na ziemi jest nosicielem Bożego obrazu. Człowiek przewyższa świat zwierząt, a nad sobą ma tylko Boga”. *Człowiek – osoba – pleć*, dz. cyt., s. 25.

- Wartość, godność i duchowość mojego „ja”.
- Każde życie ludzkie jest jedyne, wyjątkowe, неповtarzalne.
- Poznają swoją godność poprzez wewnętrzne rozpoznanie i dialog z drugim człowiekiem.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIĄ, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Każdego należy traktować tak, jak by się chciało być samemu traktowanym².
- Drugi człowiek ma taką samą godność jak ja.
- Wartości duchowe stanowią o godności człowieka.
- Godność osoby pochodzi od Boga.

Zasady

- Mam świadomość własnego „ja”.
- Poczucie własnej godności przekładam na szacunek dla innych ludzi.
- Bronię swojej godności.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Jesteśmy ludźmi i przysługuje nam jednakowa godność.
- Godność człowieka zobowiązuje go do odpowiedzialności za własne czyny.
- Wszystkie dzieci mają tę samą godność ludzką.

Zasady

- Kocham moje dziecko i dzielę się z nim wartościami duchowymi i materialnymi.
- Wspólnie, z moim dzieckiem, odkrywamy naszą неповtarzalność, wartość i piękno życia.
- W trwałym i życzliwym dialogu utrwalamy wartości duchowe.

² „Poszanowanie godności ludzkiej absolutnie nie może pominąć tej zasady: trzeba uznawać każdego bez wyjątku za drugiego siebie, zważając przede wszystkim na jego życie i środki konieczne do jego godnego prowadzenia. Trzeba, by wszystkie programy społeczne, naukowe i kulturalne kierowały się świadomością prymatu każdej istoty ludzkiej”. KNSK 132.

1.7. ZADANIA DLA PRZEDSZKOLA, WYCHOWAWCY

Normy

- O godności szkoły, jako instytucji wychowawczo-dydaktycznej, stanowią uczniowie jako osoby.
- Każdy człowiek, a szczególnie dziecko, ma swoją godność i niepowtarzalną wartość.
- Proces wychowawczy jest wspólnym działaniem ucznia, wychowawcy i rodziców.

Zasady

- Jako wychowawca zawsze bronię godności każdego ucznia.
- Kształtowanie charakteru wychowanka polega na wspólnym odkrywaniu wartości.
- W procesie wychowawczym podstawowym środkiem działania jest dialog.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Wspólnie obejrzana bajka, np.: „Kopciuszek”, „Piękna i Bestia”, „Król i Żebrak”, może być bazą do dyskusji o tym, czym jest godność człowieka, w jaki sposób możemy ją rozpoznać i uznać.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Wychowankowie stopniowo rozpoznają swoją wartość. Poczucie własnej godności, wyjątkowości i niepowtarzalności kształtuje odpowiedzialną osobowość. Przez wzajemny dialog dzieci, rodziców i wychowawcy następuje rozpoznanie oraz uznanie wartości i godności życia ludzkiego³. Wprowadza się hierarchię wartości do własnego życia. Następuje rozwój życia duchowego, dążenie do ideałów, a dialog jest podstawą relacji międzyosobowych.

³ „Godność przysługuje człowiekowi jako potencjalność, a aktualizuje się w czynie, w działaniu ze względu na moralność. Spełnienie się w czynie pozostaje w ścisłym związku z istotnym wyróżnikiem osoby ludzkiej, z samostanowieniem”. B. Niemiec, *Godność człowieka*, w: *Encyklopedia...*, dz. cyt., s. 169.

1.10. ZAGROŻENIA

Mogą pojawić się różnego rodzaju postawy i zachowania patologiczne związane z błędnym rozpoznaniem i przeżywaniem swojej godności⁴. Osobowość nie jest wtedy adekwatna do wieku wychowanka. Następuje negacja wartości jako takich. Postawa egoistyczna nie pozwala na socjalizację człowieka. Brak dialogu z innymi prowadzi do zanegowania wartości życia wspólnotowego, społecznego.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Sześcioletnie dziecko już bardzo wiele rozumie z tego, co dzieje się wokół niego. Jego przemyślenia stają się bardziej konkretne, potrafi ocenić, że coś jest dobre albo złe. Zaczyna mieć swoje upodobania, wybiera z kim chce się przyjaźnić. Jest bardzo otwarte na kontakty z rówieśnikami, dobrze się z nimi dogaduje. Odseparowuje się nieco od rodziców na rzecz bycia samodzielnym. Zazwyczaj dobiera sobie przyjaciół tej samej płci, co jednak nie wyklucza zabaw w gronie płci przeciwnej. Sześcioletek lubi być w centrum zainteresowania,

⁴ „Nawet gdyby ktoś był bardzo zły, albo ludzie nazywali go złym, to znajdą się w nim chociaż resztki rzeczywistego dobra. Będą to dobra odruchy czy działania: gdy okazujemy naszą pomoc bliźniemu, gdy potrafimy mówić prawdę, choć jest dla nas nieprzyjemna, gdy potrafimy krzywdy, nawet małe, naprawić – jest w nas dobro. Tylko że owo dobro nie pochodzi z nas, ale pochodzi z łaski Boga, którą od niego otrzymujemy”. J. Glemp, *Słowo Prymasa Polski...*, dz. cyt., s. 92.

czuć się najważniejszy. Z dumą opowiada o swoich wyczynach, często koloryzując. Potrzebuje pochwał i komplementów, by wzmocnić swoje poczucie wartości, gdyż nie do końca radzi sobie z niepowodzeniami. Poza tym chce być najlepszy we wszystkim – najszybciej biegać, najładniej rysować, mieć najładniejsze buty itp. Rozwój sześciolatka w dużym stopniu koncentruje się na rywalizacji, ale coraz częściej również współdziałaniu. Dziecko lubi się chwalić i opowiadać niestworzone historie, byle tylko uatrakcyjnić swoją osobę.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Biorąc do ręki książkę „W każdym z nas są drzwi do nieba”, odnajdujemy pakiet najważniejszych wątków nauczania Jana Pawła II, zaczerpniętych z 14 encyklik powstałych w trakcie jego pontyfikatu. Treści przekazane w lapidarnej, łatwej do odczytania formie, pięknie dopełniają wysublimowane ilustracje. W kontekście godności osoby ludzkiej, warto zatrzymać się na fragmencie z encykliki „Evangelium vitae”.

Dla człowieka ważną sprawą
Jest do życia święte prawo.
Każdy chce, z tym prawem zgodnie,
Swoje życie przeżyć godnie.

M. Brykczyński, *W każdym z nas są drzwi do nieba. Jan Paweł II nie tylko dla dzieci*, Warszawa 2011, s. 24.

Rozpoczynając od przytoczonego fragmentu, możemy prowadzić z dziećmi rozmowę na temat tego kim są i na czym, według nich, polega godność ich istnienia. Warto uświadomić uczniom, że wartość każdego ludzkiego życia jest nienaruszalna, nikt nie może nam jej odebrać.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Chrystus (...) mówi: „Poznacie prawdę, a prawda was wyzwoli” (J 8,32). Wśród słów zapisanych w Ewangelii te należą z pewnością do najważniejszych. Mówią bowiem równocześnie o całym człowiekiem. Mówią o tym, na czym buduje się od wewnątrz, w wymiarach ducha ludzkiego, właściwa człowiekowi godność i wielkość. Godność ta nie zależy tylko od wykształcenia, choćby uniwersyteckiego – może być udziałem nawet analfabety – równocześnie jednak wykształcenie, systematyczna wiedza o rzeczywistości, powinny służyć tej godności. Powinna więc służyć prawdzie.

Jan Paweł II. *Abyśmy umieli zdać sprawę z nadziei, która jest w was.* List apostolski Ojca Świętego Jana Pawła II do młodych całego świata z okazji Międzynarodowego Roku Młodości, 31.03.1985, 12, w: tegoż, *Młodość nadzieją Kościoła*, Warszawa 2005, s. 38.

Stwarzając człowieka „mężczyzną i niewiastą” (Rdz 1,27), Bóg obdarza godnością osobową w równej mierze mężczyznę i kobietę, ubogacając ich w niezbywalne prawa i odpowiedzialne zadania właściwe osobie ludzkiej.

FC 22.

ChL 5.

Lecz świętości osoby nie da się unicestwić, choćby nie wiem jak często spotykała się z pogardą i była gwałcona. Mocno osadzona w Bogu, Stwórcy i Ojcu, świętość osoby ujawnia się zawsze i od nowa. Dlatego właśnie widzimy, jak rozprzestrzenia się dziś i coraz bardziej umacnia poczucie osobistej godności każdej ludzkiej istoty.

Franciszek, Audjencia generalna, 1.05.2013, w: *Alfabet Franciszka*, oprac. P. Żytko, Kraków 2013, s. 54.

Praca należy do planu miłości Boga; jesteśmy wezwani, by doglądać i strzec wszystkich dóbr stworzenia, i w ten sposób uczestniczymy w dziele stworzenia! Praca jest elementem o podstawowym znaczeniu dla godności osoby. Praca, by posłużyć się metaforą, „namaszcza” nas godnością, napełnia nas godnością, upodabnia nas do Boga, który pracował i pracuje, działa zawsze (por. J 5,17); daje możliwość utrzymania samych siebie, własnej rodziny, wniesienia wkładu w rozwój własnego kraju.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Czym jest człowiek, że o nim pamiętasz,
i czym – syn człowieczy, że się nim zajmujesz?
Uczyniłeś go niewiele mniejszym od istot niebieskich,
chwałą i czią go uwieńczyłeś.
Obdarzyłeś go władzą nad dziełami rąk Twoich;
złożyłeś wszystko pod jego stopy:
owce i bydło wszelakie,
a nadto i polne stada,
ptactwo powietrzne oraz ryby morskie,
wszystko, co szlaki mórz przemierza (Ps 8,5-9).

Por. Rz 8,14-17; 1J 3,1-3.

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Poszanowanie osoby ludzkiej przejawia się w poszanowaniu zasady: Poszczególni ludzie powinni uważać swojego bliźniego bez żadnego wyjątku za „drugiego samego siebie”, zwracając przede wszystkim uwagę na zachowanie jego życia i środki do godnego jego prowadzenia. Żadne prawodaw-

stwo nie jest w stanie samo przez się usunąć niepokojów, uprzedzeń oraz postaw egoizmu i pychy, stojących na przeszkodzie ustanowieniu prawdziwie braterskich społeczności. Postawy te przewycięża jedynie miłość, która w każdym człowieku dostrzega „bliźniego”, brata (KKK 1931).

Por. KKK 225; 306; 357; 369; 1934; 1935; 1938; 1947; 1956; 1978; 2106; 2158; 2339; 2354; 2402; 2736.

IV. LITERATURA

4.1. WYBÓR LITERATURY

Brykczyński M., *W każdym z nas są drzwi do nieba. Jan Paweł II nie tylko dla dzieci*, wyd. CMJP2, Warszawa 2011.

Erlbruch W., *Wielkie pytanie*, wyd. Hokus-Pokus, Warszawa 2006.

Piotrowska E., *Apostołowie miłosierdzia*, Wydawnictwo Święty Wojciech, Poznań 2015.

Stanecka Z., *Rycerzem być. Jak zachować się w różnych sytuacjach*, wyd. Egmont, Warszawa 2016.

Spier P., *Ludzie*, wyd. Muchomor, Warszawa 2017.

4.2. LITERATURA PRZEDMIOTU

Człowiek – osoba – pleć, red. M. Wójcik, wyd. Fundacja Pomoc Rodzinie, Łomianki 1998.

Edukacyjna wspólnota na rzecz społeczeństwa dla wszystkich, red. A. Sajdak, wyd. UJ, Kraków 2005.

Encyklopedia nauczania społecznego Jana Pawła II, red. A. Zwoliński, wyd. Polwen, Radom 2003.

Franciszek, Audiencja generalna, 1.05.2013, w: *Alfabet Franciszka*, oprac. P. Żyłka, wyd. WAM, Kraków 2013, s. 54.

Gałkowski S., *Rozwój i odpowiedzialność. Antropologiczne podstawy koncepcji wychowania moralnego*, wyd. TN KUL, Lublin 2003.

Glemp J., *Słowo Prymasa Polski do młodzieży*, wyd. Kuria Metropolitalna Warszawska, Warszawa 1982.

Gogacz M., *Wprowadzenie do etyki chronienia osób*, wyd. Navo, Warszawa 1998.

Granat W., *Personalizm chrześcijański. Teologia osoby ludzkiej*, wyd. WDS, Sandomierz 2018.

- Jan Paweł II, *Abyście umieli zdać sprawę z nadziei, która jest w was*. List Apostolski Ojca Świętego Jana Pawła II z okazji Międzynarodowego Roku Młodzieży, 31.03.1985, w: tegoż, *Młódzież nadzieją Kościoła*, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 2005, s. 5-53.
- Jan Paweł II, adh. *Christifideles laici*, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 2, *Adhortacje*, wyd. M, Kraków 2006, s. 221-294.
- Jan Paweł II, adh. *Familiaris consortio*, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 2, *Adhortacje*, wyd. M, Kraków 2006, s. 69-132.
- Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.
- Kiereś H., *Personalizm czy socjalizm? U podstaw życia społecznego*, wyd. Polwen, Radom 2001.
- Korczak J., *Prawo dziecka do szacunku*, wyd. Verbum, Rypin 1996.
- Koziolecki J., *O godności człowieka*, wyd. Czytelnik, Warszawa 1977.
- Łobocki M., *Wybrane problemy wychowania: nadal aktualne*, wyd. UMCS, Lublin 2004.
- Madej-Babula M., *Edukacja zintegrowana w dialogu z wychowaniem religijnym*, wyd. WAM, Kraków 2006.
- Papieska Rada *Iustitia et Pax*, *Kompendium nauki społecznej Kościoła*, wyd. Jedność, Kielce 2005.
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*. Biblia Tysiąclecia, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.
- Refleksje nad godnością człowieka*, red. A. Królikowska, Z. Marek, wyd. WAM, Kraków 2007.
- Twardowski J., *Bliźni*, w: tegoż, *Od ucha do ucha czyli o uśmiechu i radości*, wybór i oprac. A. Iwanowska, Wydawnictwo Święty Wojciech, Poznań 2013, s. 64.

4.3. FILMOGRAFIA

- Dobry Samarytanin*, [online:] https://www.youtube.com/watch?v=xv5zQU_6dO8 [dostęp: 19.11.2019].